

WYBRANE INFORMACJE DOTYCZĄCE POSTĘPOWANIA W SPRAWIE O PRYZNANIE ŚWIADCZENIA WSPIERAJĄCEGO ORAZ POSTĘPOWANIA W SPRAWIE O WYDANIE DECYZJI USTALAJĄCEJ POZIOM POTRZEBY WSPARCIA¹

1. JAK WNIOSKOWAĆ O ŚWIADCZENIE WSPIERAJĄCE

Pierwszym krokiem jest uzyskanie: decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia. Drugim krokiem (*po uzyskaniu decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia*) jest złożenie wniosku o świadczenie wspierające.

2. GDZIE NALEŻY ZŁOŻYĆ WNIOSEK O WYDANIE DECYZJI USTALAJĄCEJ POZIOM POTRZEBY WSPARCIA

Wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia składa się do właściwego miejscowo wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności (*zwanego dalej: wojewódzkim zespołem*). Właściwość wojewódzkiego zespołu ustala się co do zasady według miejsca stałego pobytu w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności. Natomiast w przypadku osób:

- 1) bezdomnych;
 - 2) przebywających poza miejscem stałego pobytu ponad dwa miesiące ze względów zdrowotnych lub rodzinnych;
 - 3) przebywających w zakładach karnych, okręgowych ośrodkach wychowawczych, zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich;
 - 4) przebywających w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej
- właściwość miejscową ustala się według miejsca pobytu tych osób.

Ponadto wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia może zostać również złożony za pośrednictwem powiatowego (*miejskiego*) zespołu, który jest następnie zobowiązany do jego przekazania do wojewódzkiego zespołu nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku. Wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia można również złożyć wraz z wnioskiem o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

3. KTO MOŻE ZŁOŻYĆ WNIOSEK O WYDANIE DECYZJI USTALAJĄCEJ POZIOM POTRZEBY WSPARCIA

Decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia wydaje wojewódzki zespół na wniosek osoby posiadającej orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub osoby posiadającej orzeczenie organu rentowego (*np.: orzeczenie lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o częściowej/całkowitej niezdolności do pracy; orzeczenie o zaliczeniu do grup inwalidów; orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym*). Ponadto z takim wnioskiem może wystąpić również przedstawiciel ustawowy (*kurator / opiekun prawny*) takiej osoby albo, za zgodą tych osób: ośrodek pomocy społecznej (*a w przypadku*

¹ Powiatowe (*miejskie*) zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności nie są organami właściwymi do prowadzenia postępowań w zakresie ustalania poziomu potrzeby wsparcia, jak również nie są właściwe do ustalania prawa do świadczenia wspierającego (oraz jego wypłaty). Ustawodawca przewidział dla tych organów wyłącznie ich „pośredni” udział (*z uwagi na fakultatywną możliwość składania wniosków o ustalenie poziomu wsparcia za ich pośrednictwem*). Niniejsza informacja nie stanowi zatem źródła prawa i odnosi się wyłącznie do wybranych kwestii związanych w szczególności z procedurą składania wniosku o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia oraz kwestii związanych z prowadzeniem postępowania o przyznanie świadczenia wspierającego. Dołożono przy tym należytej staranności, aby informacja ta była ona zgodna z obowiązującymi regulacjami prawnymi. Należy jednak pamiętać, że przedstawione informacje dotyczą typowych, mogących często występować przypadków i mogą one nie w pełni odnosić się do poszczególnych spraw. Liczba i rodzaj dokumentów, których mogą żądać organy administracji w toku postępowania może być różna w zależności od konkretnej sprawy. W razie jakichkolwiek wątpliwości należy skontaktować się z organem właściwym do rozpoznania indywidualnej sprawy lub względnie zapoznać się z przepisami prawa samodzielnie. Stan prawny na dzień: 02 stycznia 2024 r.

przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1818) – centrum usług społecznych), a także osoba upoważniona do reprezentowania pełnoletniej osoby niepełnosprawnej.

4. W JAKIEJ FORMIE NALEŻY ZŁOŻYĆ WNIOSEK O WYDANIE DECYZJI USTALAJĄCEJ POZIOM POTRZEBY WSPARCIA

Wniosek o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, składa się w postaci papierowej lub w postaci elektronicznej za pomocą systemu teleinformatycznego (*utworzonego przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego*)².

5. JAKIE DOKUMENTY NALEŻY ZŁOŻYĆ CELEM WSZCZĘCIA POSTĘPOWANIA O WYDANIE DECYZJI USTALAJĄCEJ POZIOM POTRZEBY WSPARCIA

Prócz wniosku o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, którego wzór – w celu m.in. zapewnienia jednolitości oceny formalnoprawnej został określony jako załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 11 grudnia 2023 r. w sprawie wzoru wniosku o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia oraz wzoru kwestionariusza samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem (Dz. U. z 2023 r. poz. 2732) należy dołączyć:

- kwestionariusz samooceny trudności w zakresie wykonywania czynności związanych z funkcjonowaniem, którego wzór został określony jako załącznik nr 2 do wskazanego wyżej rozporządzenia³;
- kopię (*kserokopię*) ważnego (*wybranego*) orzeczenia – przy czym obowiązek dołączenia kopii (*kserokopii*) orzeczenia dotyczy wyłącznie orzeczeń wydanych przed 1998 r. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów przez ZUS, KRUS, MON lub MSWiA oraz orzeczeń o całkowitej niezdolności do pracy, o niezdolności do samodzielnej egzystencji, o częściowej niezdolności do pracy wydanych przed 2011 r. przez ZUS oraz orzeczeń wydanych przed 2007 r. przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności oraz inne organy.

Ponadto w niektórych przypadkach należy również dołączyć:

- w przypadku złożenia wniosku przez ustanowionego przedstawiciela ustawowego (*kuratora [doradcy tymczasowego] / opiekuna*) – dokument potwierdzający fakt jego ustanowienia⁴.
- w przypadku wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności przez ośrodek pomocy społecznej lub (*w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej*) przez centrum usług społecznych – należy załączyć pisemną zgodę osoby ubiegającej się o wydanie decyzji (*lub Jej przedstawiciela*), której wniosek dotyczy.
- W przypadku reprezentowania osoby w stosunku do której ma zostać wydana decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia przez pełnomocnika – należy dołączyć do akt oryginał lub urzędowo

² Komunikat określający dzień wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających świadczenie usługi w postaci możliwości składania wniosku za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zostanie opublikowany w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej „Monitor Polski” (*na co najmniej 14 dni przed wdrożeniem tych rozwiązań*); niezależnie jednak od powyższego, obecnie istnieje możliwość składania wniosków – za pomocą systemu PIU EMP@TIA (<https://empatia.mpips.gov.pl>).

³ Należy zauważyć, iż wskazany kwestionariusz służy dokonaniu samooceny przez osobę ubiegającą się o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia w zakresie ograniczenia lub utraty jej autonomii fizycznej, psychicznej, intelektualnej lub sensorycznej w wykonywaniu określonych czynności, związanych z obszarami codziennego funkcjonowania, z uwzględnieniem oceny poszczególnych czynności wyrażonych w wartościach punktowych, oraz wskazaniem oczekiwanego wsparcia i jego częstotliwości. Co do zasady winien być on zatem wypełniony przez osobę w stosunku do której ma zostać wydana decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia.

⁴ Począwszy od dnia 15 lutego 2024 r. – zgodnie z brzmieniem art. 183 § 1¹ ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.; zwanego dalej: KRiO.): Kurator dla osoby niepełnosprawnej jest powołany do jej reprezentowania tylko wtedy, gdy sąd tak postanowi. Sąd opiekuńczy może określić sprawę lub zakres spraw wskazanych w postanowieniu o ustanowieniu kuratora, w których jest on uprawniony do reprezentowania osoby niepełnosprawnej. Do dnia 15 lutego 2024 r. wyłącznym przedstawicielem ustawowym osoby zainteresowanej może być ustanowiony przez Sąd: kurator; doradca tymczasowy albo opiekun prawny.

poświadczony odpis pełnomocnictwa do reprezentowania strony. *(adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także doradca podatkowy mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie).*

- W przypadku upoważnienia innej osoby do reprezentowania pełnoletniej osoby – należy dołączyć upoważnienie do reprezentowania osoby w stosunku do której ma zostać wydana decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia.

6. NA JAKI OKRES WYDAWANE SĄ DECYZJE USTALAJĄCE POZIOM POTRZEBY WSPARCIA

Decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia wydawana jest przez wojewódzki zespół na okres, na który osoba została zaliczona do osób niepełnosprawnych *(na podstawie przedłożonego orzeczenia)*, jednakże na okres nie dłuży niż 7 lat.

7. KIEDY MOŻNA UBIEGAĆ SIĘ O KOLEJNE WYDANIE DECYZJI USTALAJĄCEJ POZIOM POTRZEBY WSPARCIA.

Kolejna decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia, może zostać wydana na podstawie wniosku, złożonego nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem terminu ważności posiadanej decyzji. Jednakże w przypadku zmiany zdolności do samodzielnego wykonywania określonych czynności związanych z codziennym funkcjonowaniem oraz rodzaju wymaganego wsparcia osoba, w stosunku do której została wydana decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia, może w każdym czasie wystąpić z wnioskiem o wydanie nowej decyzji *(wydanie nowej decyzji [w przypadku zmiany zdolności do samodzielnego wykonywania określonych czynności z codziennym funkcjonowaniem oraz rodzaju wymaganego wsparcia] powoduje uchylenie, decyzji dotychczasowej).*

8. KOMU PRZYSŁUGUJE ŚWIADCZENIE WSPIERAJĄCE

Świadczenie wspierające co do zasady przysługuje obywatelom polskim oraz cudzoziemcom⁵ *(jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w którym otrzymają świadczenie wspierające).* Świadczenie wspierające przysługuje osobie w wieku od ukończenia 18. roku życia posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, w której potrzebę wsparcia określono na poziomie od 70 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia.

9. JAKI ORGAN PROWADZI POSTĘPOWANIE W SPRAWIE O PRYZNANIE ŚWIADCZENIA WSPIERAJĄCEGO I ŚWIADCZENIE TO WYPŁACA

Postępowanie w sprawie świadczenia wspierającego prowadzi oraz świadczenie to wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Postępowanie prowadzone jest co do zasady przez jednostkę organizacyjną Zakładu Ubezpieczeń Społecznych właściwą ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wspierające lub pobierającej świadczenie wspierające. Postępowanie wszczyna się na wniosek osoby w wieku od ukończenia 18. roku życia posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia na poziomie od 70 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia, lub osoby upoważnionej do jej reprezentowania.

10. KIEDY ORAZ W JAKIEJ FORMIE SKŁADA SIĘ WNIOSEK O USTALENIE PRAWA DO ŚWIADCZENIA WSPIERAJĄCEGO

Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wspierającego, składa się nie wcześniej niż w miesiącu, w którym decyzja ustalająca poziom potrzeby wsparcia staje się ostateczna. Wniosek o ustalenie prawa do świadczenia składa się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (zwanego dalej: ZUS). Wniosek winien zawierać:

- 1) dane dotyczące osoby w wieku od ukończenia 18. roku życia posiadającej decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia, w której potrzebę wsparcia określono na poziomie od 70 do 100 punktów w skali potrzeby wsparcia, a w przypadku gdy nie jest ona wnioskodawcą, również dane

⁵ W przypadku cudzoziemców, świadczenie wspierające przysługuje na zasadach o których mowa w szczególności w art. 2 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429)

wnioskodawcy obejmujące: imię, nazwisko, nazwisko rodowe, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, adres poczty elektronicznej, numer telefonu, numer rachunku płatniczego w kraju lub numer wydanego w kraju instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (tekst jedn. Dz. U. z 2022 r. poz. 2360 z późn. zm.);

- 2) oznaczenie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, obejmujące w szczególności numer decyzji.

Do wniosku dołącza się odpowiednio zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia wspierającego. Wniosek i załączniki są składane wyłącznie w postaci elektronicznej⁶ za pomocą:

- 1) profilu informacyjnego utworzonego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez ZUS;
- 2) systemu teleinformatycznego banków krajowych oraz spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych świadczących usługi drogą elektroniczną, spełniających wymogi określone w informacji zamieszczonej na stronie Biuletynu Informacji Publicznej ZUS;
- 3) systemu teleinformatycznego utworzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny³.

11. HARMONOGRAM WPROWADZENIA ŚWIADCZENIA WSPIERAJĄCEGO

- I. etap – od 1 stycznia 2024 r. – świadczenie wspierające dostępne dla osób z niepełnosprawnościami z najwyższymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 87 do 100 pkt;
- II. etap – od 1 stycznia 2025 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne także dla osób z niepełnosprawnościami z kolejnymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 78 do 86 pkt;
- III. etap – od 1 stycznia 2026 r. – świadczenie wspierające będzie dostępne także dla osób z niepełnosprawnościami z pozostałymi uprawniającymi poziomami potrzeby wsparcia, tj. od 70 do 77 pkt.

Powyższy harmonogram nie dotyczy osób z niepełnosprawnościami, na które ich opiekunowie co najmniej w dniu 1 stycznia 2024 r. lub później pobierali dotychczasowe świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna lub świadczenie pielęgnacyjne na nowych zasadach – w przypadku takich osób z niepełnosprawnościami uzyskanie przez nie co najmniej 70 pkt w decyzji o poziomie potrzeby wsparcia, już od 1 stycznia 2024 r. będzie uprawniać do otrzymania świadczenia wspierającego.

12. GDZIE MOŻNA UZYSKAĆ INFORMACJE W SPRAWIE ŚWIADCZENIA WSPIERAJĄCEGO ORAZ O POSTĘPOWANIU W SPRAWIE UZYSKANIA DECYZJI USTALAJĄCEJ POZIOM WSPARCIA

Informacje na temat: zasad przyznawania i wypłaty świadczenia wspierającego, zasad i sposobu składania wniosku o świadczenie wspierające, można uzyskać m.in.:

- we wszystkich placówkach ZUS na terenie całego kraju, w poniedziałki w godzinach 8:00 – 17:00, wtorek–piątek w godzinach: 8:00 – 15:00;
- telefonicznie u konsultantów infolinii ZUS (telefon kontaktowy: (22) 560-16-00) w dni robocze w godzinach 7:00 – 18:00;
- przez Internet podczas wideorozmowy z pracownikami ZUS (e-wizyta w ZUS);
- mailowo (adres e-mail do zapytań ogólnych: cot@zus.pl)

Informacje na temat: zasad i sposobu składania wniosku o przyznanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia, można uzyskać m.in.: na dedykowanej infolinii pod numerem telefonu: (22) 245-61-00 – od poniedziałku do piątku w godzinach: od 08:00 do 17:00.

⁶ Osobie składającej wniosek i załączniki w sposób określony pkt 2 lub 3, która nie posiada profilu informacyjnego w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez ZUS, profil ten zakłada ZUS. Podmiot ten, na podstawie porozumienia, może zapewnić dostęp do środków technicznych umożliwiających złożenie wniosku i załączników oraz zapewnić pomoc przy wnoszeniu tych dokumentów w miejscu innym niż siedziba, oddział lub wyznaczona jednostka organizacyjna ZUS.